

Žáci, kteří ukončují povinnou školní docházku a rozhodli se pro odborné vzdělávání, si mohou vybírat z velkého množství oborů. Při svém rozhodování žáci málo zohledňují možnosti uplatnění ve vybraném oboru. Situaci na trhu práce střední odborné školy sledují, konkrétně výchovní poradci. Spolupráce výchovných poradců se zaměstnavateli probíhala v 55,1 % oborů středních odborných škol. V 81,4 % oborů středních odborných škol jsou žáci seznamováni se situací na trhu práce, částečně informováni jsou v 18,2 % oborů.

Cílem vzdělávacích dokumentů na různých úrovních je v co největší míře sladit vzdělávací programy škol a potřeby trhu práce. K úplnému souladu nemůže dojít kvůli nejistému a nestabilnímu trhu práce, na kterém mohou být žáci požadovaných profesí k dispozici se zpožděním tří až čtyř let a v té době již může mít pracovní trh požadavky na jiné profese. Dalším důvodem je nízká atraktivita některých oborů, o jejichž absolventy není na trhu práce dlouhodobější zájem. Tyto obory by měli zřizovatelé (tedy převážně kraje) utlumovat.

Situace je pro mnohé absolventy středních odborných škol složitá také v tom, že zaměstnavatelé požadují u zájemců o pracovní místo několikaletou praxi. Z tohoto pohledu jsou absolventi ve velké nevýhodě. K řešení této situace významně napomáhá partnerství středních škol a zaměstnavatelů, případně profesních svazů. Spolupráce škol a zaměstnavatelů by se měla intenzivněji rozvíjet zejména v praktickém vyučování po celou dobu vzdělávání. Kontakt žáků s reálným pracovním prostředím rozvíjí jejich obecný odborný základ získaný ve škole. Je potřeba probudit zájem zaměstnavatelů o žáky v odborném vzdělávání a přesvědčit je, že investice do vzdělání budoucích zaměstnanců je pro jejich další rozvoj nepostradatelná.

7 Nezaměstnanost absolventů

Situace na trhu práce z pohledu uplatnění absolventů středního odborného vzdělávání není v posledních letech dobrá. Na tomto nepříznivém stavu má podíl hospodářská krize, stagnující ekonomika a obavy zaměstnavatelů z budoucího hospodářského vývoje. Jistý vliv může mít také neochota zaměstnavatelů přijímat absolventy bez praxe.

Důležitým ukazatelem uplatnitelnosti absolventů je míra nezaměstnanosti, která udává, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadech práce. Zjišťuje se zpravidla dubnová a zářijová hodnota. V období letních prázdnin přichází na trh práce velké množství čerstvých absolventů. To je důvodem, proč je zářijová míra nezaměstnanosti absolventů vyšší než dubnová. Dubnová hodnota lépe vypovídá o situaci absolventů na trhu práce, protože trh měl dostatek času absorbovat vlnu čerstvých absolventů škol.

V následujícím grafu jsou znázorněny míry nezaměstnanosti absolventů v kategoriích středního odborného vzdělání v letech 2011–2013. Při pohledu na dubnové hodnoty míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů je patrné, že po mírném zlepšení v roce 2012 se situace v roce 2013 prudce zhoršila. Absolventi evidovaní na úřadech práce od září 2012 nenacházejí ve velké míře ani po osmi měsících pracovní uplatnění a zůstávají nezaměstnanými.